

Messalina Alfreda Jarryho Srovnání překladů Jaroslava Zaorálka a Karla Sýse

Kniha *Messaline – Roman de l'ancienne Rome* (1901) Alfreda Jarryho vyšla poprvé v časopise *La Revue blanche*. Jde o příběh promiskuitní manželky římského císaře Claudia, v Jarryho podání parodii na historické romány. Již v roce 1904 byla kniha poprvé přeložena do češtiny – vyšla v časopise *Moderní revue* v překladu Kamila Fialy. V roce 1908 pak vyšla nákladem Fr. Adámka knižně a Fiala ji doplnil zajímavou předmluvou, dokládající recepci Jarryho v době jeho současníků.¹ V roce 1930 byl vydán nový překlad Jaroslava Zaorálka, který vyšel podruhé až v roce 1990; v roce 2000 přibyl třetí překlad Karla Sýse. Vydalo jej nakladatelství Otakar II.² a byl opatřen předmluvou sexuologa (Ivo Pondělíčka).

Už první nahlédnutí do Zaorálkova a Sýsova překladu upozorní na překvapivou podobnost těchto českých verzí. Než však činit unáhlené závěry, bude lepší texty konfrontovat podrobněji. Originál je volně dostupný na internetu, i oba překlady není těžké sehnat. Co tedy z překladů Zaorálka (ukázky jsou čerpány z reedice z roku 1990) a Sýse vyčteme? (Pro zajímavost uvádíme i překlad Fialův.)

Abychom mohli uspokojivě odpovědět, bude lépe podívat se na překlady delších pasáží textu. Kniha začíná těmito slovy:

Jarry

LA MAISON DU BONHEUR

*Tamen ultima cellam
Clausit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
[Et lassata viris nec dum satiata recessit.]
D. IUN. IUVENALIS Sat. VI.*

Cette nuit-là, comme beaucoup de nuits, elle descendit de son palais du Palatin à la recherche du Bonheur. Est-ce véritablement l'impératrice Messaline qui vient de dérober son corps souple à la gloire de soie et de perles de la couche de Claude César, et qui rôde maintenant par la rue obscène du Suburre, à pas de louve ?

Il serait moins inouï que ce fût la Louve même de bronze, la basse et allongée statue étrusque au col tors, aïeule de la Ville, gardienne de la Ville, au pied du Palatin, en face du figuier ruminal où abordèrent Romulus et Rémus, qui ait secoué de sa tétine insensible la lèvre arrondie des jumeaux royaux, ainsi qu'on renonce à une couronne d'or, et qui, après un bond du haut de son piédestal, choisisse un chemin à ses griffes, bruissantes ainsi que la traîne d'une robe trop chamarrée, parmi les tas d'ordures du faubourg.

¹ „Jest tomu právě rok, kdy odešel spisovatel »Messaliny« za svou ideou v mlhaviny Absolutna. Málo jest těch, kdo dnes m o h o u zapominatí. Byl téměř neznám, vyvolav pouze negativní pozornost. Totiž svým sarkastickým »U b u r o i« – více zuřivost než pozornost. A přece pohasl s ním jeden z nejvýznačnějších profilů francouzské dekadence. Jeho práce a jeho život, dvě paralelní úsilí o dematerialisaci umění a umělce, věrně sledovaná až po závěrečné dissonance tragiky. Symbolika obrazů zhušťovala se v pozdějších jeho pracích v nepřístupnou symboliku slovní a poslední z jeho knih »Absolutní láska« a »Dny a noci« podobají se téměř asociacím šilencovým. Ač od doby Lautréamontovy nebyla ve Francii napsána těchto snad zdánlivě šílenější, jeho typ literární není tím skreslen, jest dokreslen pouze. Duch krásou chorý – duch krásou spítý – kdo odváží se neomylně rozlišiti?“ (Fiala, 1908, 7–8)

² V roce 2000 toto nakladatelství vydalo mimo jiné český překlad Hitlerovy knihy *Mein Kampf*, z čehož vznikla mediální kauza v souvislosti s obžalováním majitele – trest byl po několikaletém soudním procesu v roce 2005 zrušen. Zdroj: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/543/kaucha-mein-kampf>

Fiala (1908, 11)	Zaorálek (1990, 89)	Sýs (2000, 15–16)
<p>KAPITOLA PRVÁ DŮM BLAHA</p> <p style="text-align: center;"><i>Tamen ultima cellam Clausit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ, [Et lassata viris nec dūm satiata recessit.] D, IUN. IUVENALIS. Sat. VI.</i></p> <p>V tu noc, jako v mnohých nocech, sestoupila se svého paláce na Palatinu, vyhledat Blaha. Je to opravdu císařovna Messalina, která právě ukrádá pružné svoje tělo nádhře hedvábi a perel ložnice Caesara Claudia a která nyní krokem vlčice bloudí oplzlou ulicí Suburry?</p> <p>Nebylo by tak neslýcháno, kdyby to byla sama bronzová Vlčice, nízká a protáhlá etruská socha se stočeným krkem, prabába Města, strážkyně Města, na úpatí Palatinu, postavená naproti ruminálskému fíkovníku, kde přistáli Romulus a Remus, která setřásla se svého necitelného vemene okrouhlé rty královských dvojčat, jako se odmítá zlatá koruna, a která, seskočivši s výše svého podstavce, nalezla mezi předměstskými hromadami hnoje cestu pro své drápy, harašící jako vlečka šatu příliš vyšňořeného.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Dům Slasti</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Tamen ultima cellam Clausit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ, (et lassata viris nec dum satiata recessit.) D. JUN. IUVENALIS Sat. VI.</i></p> <p><i>Té noci, podobně jako noci mnohých, vyšla ze svého paláce na Palatinu hledat Slast. Vyklouzla to svým pružným tělem z nádherného hedvábného a perlového lože Caesara Claudia opravdu císařovna Messalina a plíží se to teď krokem vlčice obscénní ulicí Subury opravdu ona? Méně neslýchané by bylo, kdyby to byla sama bronzová vlčice, ta nízká a protáhlá etruská socha se stočeným krkem, prabába Města, strážkyně Města, stojící na úpatí Palatinu naproti mateřskému fíkovníku, u něhož přistal Romulus a Remus, socha, která by byla, tak jako bývá odmítána zlatá koruna, ze svého necitelného vemene setřásla našpulené rty královských dvojčat a která by, seskočivši z vysokého podstavce, byla svým drápům, šelestícím jako vlečka šatů příliš vyšňořených, hledala cestu mezi předměstskými hromadami smetí.</i></p>	<p style="text-align: center;"><i>Dům Slasti</i></p> <p>Oné noci, podobně jako v mnoha jiných nocích, vyšla ze svého paláce na Palatinu vyhledat Slast. Opravdu vyklouzla pružným tělem z nádherného hedvábného a perlového lože Caesara Claudia císařovna Messalina a plíží se teď krokem vlčice neřestnou ulicí Subury? Ještě neslýchanější by bylo, kdyby to byla sama bronzová vlčice, nízká a protáhlá etruská socha se stočeným krkem, prabába Města, strážkyně Města, postavená na úpatí Palatinu naproti mateřskému fíkovníku, u kterého přistál Romulus a Remus, socha, jež by - tak jako se odmítá zlatá koruna - ze svého necitelného vemene setřásla vyšpulené rty královských dvojčat a jež by seskočila z výše svého podstavce, aby svými drápy, šelestícími jako vlečka příliš vyšňořených šatů, hledala cestu hromadami předměstského marastu.</p>

Rozdíly mezi překlady Zaorálka a Sýse jsou vyznačeny tučně v Sýsově verzi.

V Sýsově překladu (v této stejně jako v dalších kapitolách) chybí úvodní latinský citát – snad na základě úvahy, že čtenář mu stejně nerozumí. Rozdíly oproti Zaorálkově překladu se opět týkají zejména slovosledu, místy synonym (*obscénní – neřestnou, smetí – marastu*), předpon, vidů či tvarů sloves a odvozených adjektiv (*hledat Slast – vyhledat Slast, stojící socha – postavená socha, přistal – přistál, našpulené rty – vyšpulené rty*). Tam, kde má Zaorálek spojku *který*, mívá Sýs *jenž*, a naopak. Tam, kde je v Zaorálkově překladu tvar přechodníku, je v Sýsově verzi věta hlavní.

Zajímavý je překlad spojení *Il serait moins inouï que [...]*. Zaorálek překládá doslovně: *Méně neslýchané by bylo, kdyby [...]*. Sýs překládá v opačném významu než Zaorálek i originál: *Ještě neslýchanější by bylo, kdyby [...]*. Podezření, že druhý překlad je spíše metatextem překladu prvního než originálu, zde sílí. Toto řešení totiž nahrává hypotéze, že Sýs se snažil měnit, co šlo, oproti původnímu překladu – přičemž zde se přehlédl a z něčeho, co možná bylo pokusem o modulaci litotesu, vzniká při srovnání s originálem nesmysl.

Shoda mezi překladovými řešeními je nápadná, pokud jde o příznaková Zaorálkova spojení jako *drápy šelestící jako vlečka příliš vyšňořených šatů*, termín *Slast* místo obecnějšího *Bonheur*, *nízká a protáhlá etruská socha se stočeným krkem*, *vyklouzla pružným tělem z nádherného hedvábného a perlového lože* atd. Na druhou stranu je vidět, že pokud je naše hypotéza správná, nové vydání nemínilo hledači plagiátu práci nijak usnadnit a povrchové redakční změny byly prováděny ve značné kvantitě. Pokud dosahovaly tyto změny až absurdních rozměrů, pomohou nám paradoxně možná v bádání.

Přece však někde máme práci zlehčenu – namátkou můžeme pokračovat hned 2. kapitolou, na s. 96 Zaorálkova překladu. Změny oproti Zaorálkovi jsou v Sýsově verzi opět vyznačeny tučně, příp. přeškrtnutím.

Jarry

« *Maniant mon lituus augural d'Orient en Occident, afin de délimiter le templum consacré et de déterminer le point extrême de mon regard — je suis myope ! — je me faisais l'effet d'un aveugle tâtonnant de son bâton par toutes les ténèbres du ciel.*

« *C'est pourquoi, empereur, je n'ai pas demandé au Sénat de jurer l'inviolabilité de mes futurs actes, bien que ce soit l'usage depuis les triumvirs.*

« *Et pourtant, il m'a paru aussi naturel que de boiter du pied droit, la première fois que je parus sur le forum, consul — où mon premier acte public fut de jouer aux échecs avec mon collègue Vitellius — qu'un aigle vint se percher sur mon épaule droite !*

« *Je ne renie plus la terre de Vulcain : Jupiter lui-même boiterait à porter toujours l'aigle des foudres sur une seule épaule.*

« *Le destin boiteux toujours du même côté, c'est — la chance.*

« *Or, voici comment je fus l' élu de l'aigle impériale :*

« *Quand les conjurés tuèrent C. César Caligula, par la haute galerie voûtée aux fenêtres obliques, qui joint le Cirque au Palais, devant la grande lumière du sang et des lames pleines de torches, j'ai fui, plus pâle que le Chien des osselets. Caché dans l'hermæum, mes pieds de malheur (je crois que ma tête et mes pieds sont les deux pôles d'un dé !) passaient sous une tapisserie, et à peine retentit la course du premier glaive, dont le fourreau vide sonnait sur la cuisse droite du soldat, je tombai à ses genoux pour lui demander la vie, et ma tête vint trembler au-dessous de la tapisserie, comme une frange.*

Fiala (1908, 21–22)	Zaorálek (1990, 96–97)	Sýs (2000, 25–26)
<p>» Vládná svým augurským lituem od východu k západu, abych ohraničil zasvěcené templum a vymezil nejzazší bod svého zraku – jsem krátkozraký! – připadal jsem si slepcem, tápajícím svou holí veškerými temnotami nebes.</p> <p>» Proto, jsa císařem, nežádal jsem, aby senát odpřisáhl nedotknutelnost mých budoucích činů, ač to bylo zvykem od doby triumvirů.</p> <p>» A přece zdálo se mi stejně přirozeným, jako kulhání na pravou nohu, že, když jsem se poprvé jakožto konsul objevil na fóru – kdež mým prvním veřejným činem byla hra ve vrchcáby s kolegou Vitelliem – usadil se orel na mém pravém rameni.</p> <p>» Neproklínám již zatížení Vulcanova: Jupiter sám by kulhal, kdyby stále nosil orla blesků na jednom rameni!</p>	<p><i>Mávaje augurským lituem od Východu k Západu, abych ohraničil posvátné templum a stanovil nejzazší bod svého pohledu – jsem krátkozraký – připadal jsem si jako slepec, tápající svou holí všemi temnotami nebes.</i></p> <p><i>Právě proto jsem jako císař nežádal od Senátu, aby přísahal na nedotknutelnost mých příštích skutků, třebaže je to obvyklé od dob triumvirů.</i></p> <p><i>A přece se mi zdálo stejně přirozené jako mé kulhání na pravou nohu – když jsem se jako konsul po prvé objevil na fóru, kde mým prvním veřejným činem byla hra v šachy s mým kolegou Vitelliem – přece se mi zdálo</i></p>	<p><i>Mávaje augurským lituem od Východu k Západu, abych ohraničil posvátné templum a stanovil nejzazší bod svého pohledu – jsem krátkozraký – připadal jsem si jako slepec, tápající svou holí všemi temnotami nebes.</i></p> <p><i>Právě proto jsem jako císař nežádal od Senátu, aby přísahal na nedotknutelnost mých příštích skutků, i když je to obvyklé od časů triumvirů.</i></p> <p><i>A přece se mi zdálo stejně přirozené, jako to, že kulhám na pravou nohu, že když jsem se jako konzul po-prvé objevil na fóru, kde mým prvním veřejným skutkem byla hra v kostky s přítelem Vitelliem – usedl mi na</i></p>

<p>» Osud, kulhající stále k jedné straně, toť – hra v kostky. » Hle, tedy, jak jsem byl vyvolen císařským orlem: » Když spiklenci zabili C. Caesara Caligulu, prchal jsem vysokou klenutou galerií s kosými okny, která připojuje Circus k Paláci, před velikým světlem krve a čepelů, plných pochodní, jsa bledší než Pes na kostkách. Když jsem byl ukryt v hermaeu, vyčnívaly moje nešťastné nohy (myslím, že moje hlava a moje nohy jsou dvěma póly kostky) pod čalounem, a sotva že zazněl rozmach prvního meče, jehož prázdná pochva řinčela o pravé stehno žoldákovy, klesl jsem k jeho nohám, abych prosil o život, a moje hlava se chvěla zpod koberce jako třepení.</p>	<p><i>přirozené to, že se mi na pravé rameno sléti posadit ore!</i> <i>Nezapírám už Vulkánovu tělesnou vadu: i Jupiter by kulhal, kdyby měl stále na témž rameni nosit orla blesků.</i> <i>Být osudem určen ke kulhání stále na jedné straně, to je – štěstí.</i> <i>Nuže, vyvolencem císařského orla jsem se stal takto:</i> <i>Když spiklenci zabili G. Caesara Caligulu, jsa bledší než Pes na kostkách, vysokou klenutou chodbou s šikmými okny, která spojuje Cirkus s palácem, prchl jsem před velikým světlem krve a čepelí, plných pochodní. Když jsem se schoval v hermaeu, mé nešťastné nohy (myslím, že má hlava a mé nohy jsou protilehlé strany kostky!) vyčnívaly pod nástěnným kobercem, a sotvaže se ozval poklus prvního meče, jehož prázdná pochva zvonila o pravé vojínovo stehno, padl jsem mu k nohám, prose ho o život, a má hlava se rozechvěla pod kobercem jako třáseň.</i></p>	<p>pravé rameno ore! Už nezapírám Vulkánovu tělesnou vadu: i Jupiter by kulhal, kdyby musel neustále na témž rameni nosit orla blesků. <i>Být osudem určen kulhat stále na jedné straně, to je štěstí.</i> <i>Nuže, vyvolencem císařského orla jsem se stal následovně:</i> <i>Když spiklenci zavraždili G. Caesara Caligulu, prchal jsem před velikým světlem krve a čepelí, plných pochodní, vysokou klenutou chodbou se zkosenými okny, jež spojuje Cirkus s palácem, bledší nežli PES na kostkách. Když jsem se ukryl v hermaeu, moje nebohé nohy (myslím, že má hlava a mé nohy tvoří protilehlé strany kostky!) vyčnívaly zpod nástěnného koberce, a sotvaže se ozvalo první máchnutí meče, jehož prázdná pochva řinčela o pravé stehno vojáka, padl jsem mu k nohám a prosil ho o život, a má hlava se rozechvěla pod kobercem jako třásně.</i></p>
--	--	---

Rozdíly mezi oběma zkoumanými verzemi jsou opět pouze povrchové. V Sýsově verzi je občas mírná změna slovosledu, prohozené pořadí vedlejších vět, chybí „redundantní“ slova a znaky (např. pomlčka v případě *Le destin boiteux toujours du même côté, c'est — la chance.* → [Zaorálek] *Být osudem určen ke kulhání stále na jedné straně, to je – štěstí.* → [Sýs] *Být osudem určen kulhat stále na jedné straně, to je štěstí.*), v některých případech volí synonyma (*dob triumvirů – časů triumvirů, činem – skutkem, zabili – zavraždili* apod.), opět nalézáme mírné změny v sufixech sloves, míře jmennosti slovesných tvarů, spojkách apod.

Zajímavostí je jedno Sýsovo významotvorné přehlédnutí zaviněné možná při přepisu, popřípadě kontrole scanu původního překladu (*devant la grande lumière du sang et des lames pleines de torches* → [Zaorálek] *před velikým světlem krve a čepelí* → [Sýs] *před velkým světlem krve a čepelí*).

Kuriozitou je vylepšení reálie v následujícím řešení: *jouer aux échecs avec mon collègue Vitellius* → [Zaorálek] *hra v šachy s mým kolegou Vitelliem* → [Sýs] *hra v kostky s přítelem Vitelliem.*³

Zdá se, že s postupem knihy se Sýsovy reformulace stávají volnějšímí. Jako demonstraci použijme několik kratších ukázek z poslední kapitoly:

<p>Jarry</p> <p><i>Et voici, portant une torche, précédé d'un centurion en tenue de garde et moins fatal et inflexible de ses armes que de son mutisme militaire, l'affranchi Evodus, qui inonde la pelouse de toute la lumière crue de ses invectives d'esclave.</i></p>

3 Pozn.: Zajímavé je, že původní *échecs* opravuje na jinou, starobylejší hru i Fiala („hra ve vrhcáby“).

Fiala (1908, 95)	Zaorálek (1990, 147)	Sýs (2000, 95)
A hle, nesoucího pochodeň, před nímž jde setník, v oděvu stráže a méně osudného a neuprositelného ve svých zbraních, nežli ve své vojenské němotě, propuštěnce Evoda, který zaplavuje trávník celým pronikavým světlem svých otrockých nadávek.	<i>A tu, nesa pochodeň a předcházen centurionem v plné zbroji a svými zbraněmi méně osudným a neúprosným než svou vojenskou němotou, propuštěnec Evodus zaplavuje trávník vším zaslepujícím světlem svých otrockých nadávek.</i>	A hle, propuštěnec Evodus nese pochodeň hned za <i>po zuby ozbrojeným centurionem a jeho zbraň, totiž vojenská tupost, se zdá být méně osudová a neúprosná, a zvrací na trávník rozzuřené blesky otrockého klení.</i>

Sýsova formulace se zde od Zaorálkovy sice znatelně liší, liší se však i od originálu a nedává smysl, resp. dává smysl přesně opačný než originál, jak jsme již jednou viděli v předchozích příkladech.

Další příklad překladatelských řešení z poslední kapitoly:

Jarry
— <i>Assez d'histoires, grommelle Evodus. Je pense qu'à cette heure ton amant vomit ses crimes avec son sang. S'il était permis à ta bouche de boire son âme, il te faudrait, de peur qu'elle ne fuie ailleurs, clore de tes doigts toutes ses plaies, ô plus vile que les baladines et les joueuses de flûte !</i>

Fiala (1908, 98)	Zaorálek (1990, 148)	Sýs (2000, 97)
— Dosti cavyků, bručí Evodus. Myslím, že v tuto chvíli dává tvůj milenec své zločiny se svou krví. Kdyby bylo dovoleno tvým ústům pít jeho duši, musila bys ze strachu, aby neprchla jinam, uzavřít svými prsty všechny jeho rány, ó podlejší nežli divadelní tanečnice a flétnistky! ⁴	— <i>Dost cavyků!, bručí Evodus. Myslím, že tvůj milenec v této chvíli dává své zločiny se svou krví. Kdyby tvým ústům bylo dovoleno pít jeho duši, musila bys ze strachu, aby neprchla někam jinam, zavřít svými prsty všechny jeho rány, ó ty, podlejší než tanečnice a flétnistky!</i>	- Už dost <i>círátů!</i>, vzteká se Evodus. <i>Počítám, že tvůj milovník ted' dává své hříchů i svou krev. Kdybys směla chlemtat jeho duši, musela bys pěkně prsty přidržet jeho rány, aby ti neutekla, ty zrádnější než baletky a hudebnice!</i>

Rozdíly v obou překladech jsou i zde na první pohled značné, pro Sýsova řešení lze však mnohdy těžko hledat oporu v originále. Je zajímavé, že i když například opravil *échecs* na *kostky*, jak jsme viděli v jednom z předchozích příkladů, snad na základě úvahy, že kostky se ve starém Římě hrály více než šachy, zde naopak volí novověkou realii *baletky* tam, kde má Zaorálek *tanečnice* a originál *baladines*. Generalizace *hudebnice* je při srovnání s originálem, kde stojí *joueuses de flûte*, rovněž nepochopitelná.

Na závěr kuriózní příklad dále ukazující, že s přibývajícimi stranami se reformulace Sýsova textu stávaly volnějšimi a značně expresivními:

4 Pozn.: Z hlediska volby lexika je zde Zaorálekův a Fialův překlad téměř identický. Podoba mezi překlady je poměrně velká i na jiných místech, Zaorálek má však v některých pasážích správnější řešení např. tam, kde Fiala vynechal slovo či byl nepřesný (např. *les figuiers [...] desséchés et pourtant si mûrs — chez l'Asiatique ! — → [Fiala, 1908, 44] tak zralých u Asiatika! → [...Zaorálek, 1990, 112] seschlé a přece tak kypící – u Asiatika! –*). Je tedy jisté, že Zaorálek pracuje s originálem – je však možné a snad i pravděpodobné, že se při překladu inspiroval i Fialovou verzí.

Jarry
<i>Messaline a fébrilement déchiré la gaine légère du haut de sa robe, et son sein est nu comme une lame.</i> — <i>Salope ! dit Evodus.</i>

Fiala (1908, 99)	Zaorálek (1990, 149)	Sýs (2000, 98)
Messalina zimničně roztrhla lehkou obrubu svršku svého šatu, a její prs jest nahý jako čepel. — Couro!, praví Evodus.	<i>Messalina si nahoře na šatech horečně roztrhla tenký lem a její prs je nahý jako čepel.</i> — <i>Ty cumplouchu!, praví Evodus.</i>	<i>Messalina si rozervalo tenkou obrubu výstřihu a prs vyrazil jako obnažená čepel.</i> - <i>Nadržená kozo! vykřikne Evodus.</i>

Po analýze úryvků překladů *Messaliny* považujeme za zjevné, že poslední překlad je spíše pochybnou redakcí překladu předcházejícího než svěbytným autorským dílem. Přesto je na řešeních patrný jejich diachronní vývoj – zatímco zpočátku byly změny víceméně zcela povrchní, s postupujícími stránkami a pravděpodobně i nudou při přepisu jako by se reformulace stávaly volnějšími a odvážnějšími. Pokud bychom chtěli postupovat podle návodu Richarda Podaného při odhalování plagiátu překladu *Malého prince*,⁵ mohli bychom ještě přistoupit k prostředku nejúčinnějšímu – hledání chyb v Zaorálově překladu a jejich srovnávání s řešeními Sýsovými. Z vybraných úryvků však vyplývá, že pochybení nalezneme mnohem spíše v posledním jmenovaném textu.

Ani v případě, že bychom chápali verzi z roku 2000 čistě jako práci redakční, nelze ji považovat za užitečnou. Změny oproti Zaorálově překladu jsou příliš často nahodilé, nedůsledné (namátkou např. moderní pravopis u termínu *apokolokyntóza* (s. 101), ale archaizující u *apotheosa* (s. 21) apod.), samoučelné. Jinde dochází k odvážným změnám významu, expresivity a zaplétání se do nesmyslných reformulací. Vyškrtnuty jsou latinské a řecké citáty uvozující kapitoly, což lze považovat za kontroverzní zásah do originálu. Takovýto nový „překlad“ je tedy z hlediska obohacení překladové literatury jistě zbytečný a lze se jen domýšlet, co za jeho nedokonalou podobou stálo. Byl snad překladatel Sýs v časové tísní? Nebo ho odradila složitá interpretovatelnost originálu, pro Jarryho tak typická a v tomto díle ještě citelnější než v jiných – a tak vděčně sáhl po existujícím kvalitním překladu? Nepodařilo se nakladatelství Otakar II. získat práva na Zaorálovův překlad, a proto zastírá redakčně upravený text rouškou nového překladu?

Pro iLiteratura.cz, © Petr Jadrný
10. 4. 2014

Literatura:

JARRY, Alfred. (1900) *Messaline*. Dostupné online z: [http://fr.wikisource.org/wiki/Messaline_\(Jarry\)](http://fr.wikisource.org/wiki/Messaline_(Jarry)).

JARRY, Alfred. (1908). *Messalina – román ze starého Říma*. Přel. Kamil Fiala. Praha: Fr. Adámek.

JARRY, Alfred. (1990). *Nadsamec. Messalina*. Přel. Jaroslav Zaorálek. (*Messalina* 2. vyd., *Nadsamec* 3. vyd.). Praha: Agentura Tip Š.

JARRY, Alfred. (2000) *Messalina*. Přel. Karel Sýs. Praha: Otakar II.

5 PODANÝ, R. (2005). Saint-Exupéry, Antoine de: Malý princ. Malý princ dvakrát jinak, a přec stejně. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/17357/saint-exupery-antoine-de-maly-princ>